

Tanskan valtionkirjastonhoitaja Palle Birkelundin muistolle

Kesän keskellä saapunut suruviesti kertoi, että Tanskan pitkäaikainen valtionkirjastonhoitaja (rigsbibliotekar) Palle Birkelund oli kuollut 18.6.2012. Vuoden alussa oli juuri ehditty juhlia hänen 100-vuotissyntymäpäiväänsä!

Palle Birkelund (s. 1912) aloitti kirjastouransa Århusin valtionkirjastossa, siirtyi Kööpenhaminan yliopistonkirjastoon (1936), Kuninkaalliseen kirjastoon (1948), jossa hänestä tuli første bibliotekar (osastonjohtaja). Juristiksi hän oli valmistunut 1944. Valtionkirjastonhoitajaksi hänet nimitettiin 1952.

Kuninkaallisen kirjaston ylikirjastonhoitajasta oli 1943 tullut valtionkirjastonhoitaja.

Valtionkirjastonhoitajaksi tultuaan Birkelund paneutui suurella tarmolla ja taidolla Kuninkaallisen kirjaston modernisointiin. Hän uudisti kirjaston organisaation, järjesti toiminnallisen yhteistyön Kööpenhaminan yliopiston kanssa (ns. instituttjeneste), organisoii uudestaan kirjaston aihespesialistijärjestelmän (fagreferent), joka on ainoa laatuaan Pohjoismaissa, sekä uudisti henkilökunnan koulutuksen. 1968 Birkelund asetti työryhmän selvittämään atk-tekniikan hyväksikäyttöä, ja hänen ansiostaan kirjasto osallistui aktiivisesti kansainväliseen standardointitoimintaan.

Valtionkirjastonhoitajalla oli keskeinen asema Tanskan tieteellisten kirjastojen toiminnassa. Hän toimi lukuisissa elimissä ja komiteoissa ja oli mm. Forskningsbibliotekernes fællesråd – yhteistyöelimen puheenjohtaja. Valtionkirjastonhoitajana Birkelund esitti Tanskan kirjastoseuran vuosikokouksissa aina laajan yleiskatsauksen uusimpaan kehitykseen. Diplomaattisesta luonteensa laadustaan huolimatta hän ei silti välttänyt kriit-

tisiäkään kommentteja. Vaikka havainnot useimmiten suuntautuivatkin valtiovaltaa kohtaan, kirjastotkin saivat silloin tällöin oman osansa, mikä oli omiaan piristämään polemiikkia. Tanskalaiseen tapaan debatti oli ajoittain suomalaisen korvissa kiihkeätä. Yhtäläinen ihmetyksen aihe oli, että iltaa jatkettiin siitä huolimatta usein sulassa sovussa olutlasin ääressä.

Birkelund osallistui uutterasti pohjoismaisiin kirjastoalan kokouksiin ja toimi 1952-1956 mm. NVBF:n puheenjohtajana. Osallistuminen IFLA:n ja UNESCO:n toimintaan oli myös ilman muuta selvää. Hän toimi 1958-1989 yhtenä kansainvälisen kirjastoalan lehden *LIBRI* toimittajista. Hän oli niin ikään yksi Euroopan tieteellisten kirjastojen yhdistyksen LIBER:in perustajista ja toimi 1971-77 sen hallituksen jäsenenä.

Birkelund oli ”synnynnäinen kirjemies ja kirjastonhoitaja” (Preben Kirkegaard). Hän oli syvästi kiinnostunut kirjahistoriasta ja perusti mm. Kuninkaallisen kirjaston oman kirja- ja koelmahistoriallisen vuosikirjan *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*. Sarja on lajissaan ainoa Pohjoismaissa. Eläkkeelle jäätyään Birkelund toimi mm. Tanskan kirjastohistoriallisessa yhdistyksessä.

Suomessa Palle Birkelundin nimi lienee jo melko tuntematon uusille sukupolville, sillä hän jäi eläkkeelle vuonna 1982. Meitä on kuitenkin muutamia, jotka tapasimme ja olimme yhteistyössä hänen kanssaan. Palle Birkelund oli merkittävä kirjastomies ja hieno ihminen.

- Esko Häkli